

تپش دلایل و انگیزه قتل

و سوء قصد به وکلا

را بررسی کرده است

موکلان دیروز، قاتلان امروز

پرونده هفته

تپش

۴ | ویژه نامه حوادث | روزنامه جام جم

چهارشنبه ۷ شهریور ۱۴۰۳ | شماره ۱۰۷۳

لیلا حسین زاده
تپش

«طی ۱۰ سال گذشته، حدود ۲۰ مورد قتل و بیش از ۶۰ مورد سوء قصد شدید علیه وکلای دادگستری گزارش شده است.» این تپش خبری بود که مدتی پیش جعفر کوشا، رئیس اتحادیه سراسری کانون‌های وکلای دادگستری ایران (اسکودا) اعلام کرد و گفت: «بر اساس نتایج یک تحقیقات دانشگاهی و بر پایه یک نظرسنجی صورت گرفته از میان بیش از ۱۴۱۳ وکیل دادگستری (۹۵۷ وکیل عضو کانون وکلا و ۴۵۶ وکیل عضو مرکز وکلا)، ۸/۴ درصد از وکلای دادگستری به سبب انجام وظایف وکالتی، طی یک سال گذشته مورد خشونت فیزیکی قرار گرفته‌اند. این میزان در هلند ۴ درصد، نروژ، ۴ درصد و در آمریکا ۶/۴ درصد است. ۵۵ درصد وکلا نیز در این نظرسنجی اعلام کرده‌اند طی یک سال گذشته به میزان یک تا سه مرتبه مورد تهدید واقع شده‌اند.»

به گفته رئیس اتحادیه سراسری کانون‌های وکلای دادگستری ایران، این میزان در کشور نروژ ۱۸ درصد، هلند ۱۸ درصد و در آمریکا هم ۱۸/۵ درصد گزارش شده است. او در ادامه می‌گوید در اتحادیه کانون‌های وکلا کمیته حمایت از وکلای در معرض خطر تشکیل شده و هر وکیلی که در معرض خطر قرار گرفته و اطلاع دهد، اتحادیه از طریق مکاتبه با نهادهای ذی‌صلاح، حمایت‌های لازم را از او انجام می‌دهد، اما به تاکید او، در اصل باید بر فرهنگ کار شود زیرا مشکلات به کل جامعه برمی‌گردد. این هفته به بهانه این آمار پرونده وکلایی که قربانی جنایت شده‌اند را مرور کرده و در گفت‌وگویی با دکتر احمد رمضانی، جرم‌شناس و استاد دانشگاه به بررسی راهکار خشونت علیه وکلا پرداخته‌ایم.

قربانیان پافشاری بر حق

بهمن‌ماه سال ۱۳۹۹ بود که مرد جوانی همسر، شاهد و وکیل همسر خود را در کرمانشاه به قتل رساند. او برای انجام این جنایت، سلاح پسرعمویش را که با آن خودکشی کرده بود، برداشت و ابتدا همسر و شاهد پرونده را در کنار هم به قتل رساند و چند متر آن طرف‌تر هم خانم وکیل را مقابل دفتر وکالتش کشت. قاتل در زمان بازسازی صحنه جنایت و در مورد انگیزه قتل گفت: جنون ناموسی، نداشتن تعادل روانی، اقدامات وکیل خارج از حیطه کاری خود و دخالت‌های شاهد در زندگی‌اش، همگی باعث شد تا جان این سه نفر را بگیرم. سال ۱۴۰۲ هم یک وکیل ۳۹ ساله نیشابوری به نام مهدی عمارلویی در دفتر وکالتش به قتل رسید. به گفته یکی از نزدیکان مقتول؛ او وکالت پرونده‌ای را به عهده داشت که موکلش فرد سابقه‌داری بود و تلاش می‌کرد به زور حضانت فرزندانش را از همسر سابقش بگیرد، درحالی‌که خود قبلاً حضانت را به همسرش واگذار کرده بود. او از عمارلویی انتظار داشت با توسل به هر ترفندی حتی غیرقانونی بچه‌ها را از همسر سابقش پس بگیرد، اما عمارلویی زیر بار نرفت و گفت حاضر نیست حق را ناحق کند.

عمارلویی که بوی دردسر را حس کرده بود، حق‌الوکاله موکلش را به او بازگرداند و گفت با وکیل دیگری وارد مذاکره شود، اما موکل که کینه وکیل نیشابوری را به دل گرفته بود، با اسلحه گرم به دفتر عمارلویی رفت و با شلیک یک گلوله به صورتش جانش را گرفت.

ماجرای قتل محمودرضا جعفرآقائی، وکیل شاهرودی هم یکی از پرونده‌هایی بود که در زمان خودش سروصدای زیادی به پا کرد. جعفرآقائی عاشورای سال ۱۴۰۱ و مقابل چشمان همسر و فرزند پنج‌ساله خود و با شلیک گلوله به قتل رسید. آن زمان، عده‌ای گفتند او به دلیل جوانی، کم‌تجربگی و ریسک بالای پرونده‌های مهم به قتل رسیده است اما رسول کوهپایه‌زاده، وکیل او این دلایل را با قاطعیت رد کرد و گفت چنین نگاهی بسیار سطحی و اشتباه بوده و اگر هر وکیل دیگری حتی با سابقه وکالت بالا در شرایط و وضعیتی که مرحوم در آن بود، قرار می‌گرفت، همین اتفاق رخ می‌داد. علت وقوع این جنایت، اطلاع ناخودآگاه جعفرآقائی از اسرار و اطلاعاتی بود که برای قاتل حیاتی و سرنوشت‌ساز است. علاوه بر این، مرحوم سابقه اقدامات مجرمانه موکلش مبنی بر سر به نیست کردن برخی افراد را نیز در دست داشت. قرارگرفتن در این شرایط باوجود موکلی که در نهایت بی‌رحمی با قضیه برخورد می‌کند، برای هر وکیلی به همین نتیجه ختم می‌شد. در نهایت سال گذشته متهم اصلی این پرونده به قصاص محکوم شد، که این حکم دوشنبه اجرا شد.

وکالت برخلاف ظاهر شیک و پرزرق و برق‌اش، گاهی مشکلات بسیار جدی‌ای برای صاحبان این حرفه

روشنگری پنج گانه نسبت به حرفه وکالت

ایجاد کرده تا جایی‌که حتی باعث بروز چنان واکنش‌های تندی از سوی برخی موکلان می‌شود و وکلا از پذیرفتن برخی پرونده‌ها خودداری می‌کنند. دکتر احمد رمضانی، وکیل پایه یک دادگستری و مدیرگروه حقوق جزا و جرم‌شناسی دانشگاه علم و فرهنگ در گفت‌وگو با تپش در مورد دلایل قتل و سوء قصد به جان وکلا و راهکارهای مقابله با این موضوع توضیح داد.

۱. عمدتا چه نوع جرمی علیه وکلا رخ می‌دهد؟

تقریباً می‌توان گفت ممکن است تمام جرائم پیش‌بینی شده در قانون علیه وکلا رخ دهد. جرائم جسمانی مانند ضرب و جرح عمدی و قتل، ارتکاب جرم علیه تمامیت شخصیت وکیل شامل؛ توهین و افترا، جرائم علیه اموال که در موارد زیادی و برحسب دعوا، افرادی که به نوعی با وکیل در ارتباط بودند و اقدام به تخریب خودرو یا سرقت گوشی تلفن همراه، کیف و دستبرد به دفترکار کرده‌اند؛ بنابراین دایره جرائم رخ داده علیه وکلا بسیار گسترده است، بااین حال معمولاً آنها بنا به دلایلی تمایل چندانی به رسانه‌ای کردن این موضوع ندارند یا مرتکبان جرائم علیه وکلا سعی می‌کنند در پوششی این کار را انجام دهند که قابل شناسایی نباشند.

۲. چرا برخی وکلا مورد ارتکاب جرم قرار می‌گیرند؟

این موضوع از پنج منظر باید مورد آسیب‌شناسی قرارگیرد؛ اولین مورد، موکلی است که به وکیل خود اعتماد کرده و پرونده را در اختیار او قرار می‌دهد تا بتواند در قالب وکیل خواهان، شاکی و مدعی وارد دعوی شود. یکی از مشکلاتی که وکیل ممکن است با آن مواجه شود، شخص موکل بوده و ممکن است انتظاراتی از او داشته باشد یا عرفان وکیل، به گونه‌ای او را تعریف و تمجید می‌کنند که این شائبه ایجاد می‌شود وکیل در تمام پرونده‌ها پیروز میدان بوده، با سیستم قضایی آشناست و به دلیل ارتباطات ویژه قدرت اعمال نفوذ دارد. دسته دوم، طرف‌های مقابل موکل هستند که می‌توانند در قالب شاکی یا با طرح دعوایی علیه موکل به عنوان خواهان مطرح باشند یا

امکان دارد پس از طرح دعوی، موکل در قالب خواننده تلقی شود. در برخی پرونده‌ها نیز این احتیاج دارد که اشخاص حقیقی یا حقوقی وجود نداشته چنین شرایطی خود مدعی العموم و دادستان به طرف دعوی، موضوعی را علیه موکل مطرح کرد مرحله وکیل وارد دعوی می‌شود. مورد سوم، خود وکیل که رفتار او نیز باید مورد ملاحظه و مذاقه قرار گیرد. علاوه بر وکیل قبل از اعلام وکالت باید جوانب مختلف یک مورد ارزیابی قرار دهد و اگر احساس کرد در حداقل ۷۰ یا موضوع پرونده، حقانیت با موکل اوست، طبعاً وارد پرونده تمام تلاشش را در جهت احقاق حق موکل خود می‌کند اما نکته ضروری است که به محض ورود وکیل به پرونده باید

